

به نام خداوند جان و خرد
کز این برتر اندیشه بر نگذرد

سیرت و سیرت‌نامه

مضی، چاروند، کشفی

علیرضا فرزین

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان

با یاد و خاطره دو بزرگ مرد عرصه فرهنگ و تاریخ ایران
دکتر باقر آیت الله زاده شیرازی و مهندس محمد مهریار
که بی دریغ بهترین روزگار عمرشان را نثار حفاظت و مرمت
اینه تاریخی میهنمان نمودند.

سرشناسه: فرزین، علیرضا، ۱۳۳۷ - ، عکاس
عنوان: نام پدیدآور: سه خانه قدیمی خرم‌آباد: قاضی، جعفروند، کشفی
متن: علیرضا فرزین، محمد محمدی اصل: عکس علیرضا فرزین؛ برگردان متن داود داودی، محسن فرضی؛
ویرایش محمد جواد عظیمی. - مه سات نشر: خرم‌آباد. اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
استان لرستان. ۱۳۹۵. مشخصات ظاهری: ۷۲ ص. مصور (بخشی رنگی)؛ ۱۶×۱۶ سم.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴۵۸۰-۰
موضوع: معماری داخلی - ایران - لرستان / موضوع: ساختمان‌های تاریخی - ایران - لرستان
موضوع: معماری خانگی - ایران - لرستان / شناسه افزوده: محمدی اصل، محمد، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده: داودی، داود، مترجم / شناسه افزوده: زمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ق ۴ / ج ۲۳ NA رده بندی دیویی: ۷۲۸/۰۹۵۵۵۲
شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۹۰۳۲۰

سین قیصر اسلام

علیرضا فرزین، محمد محمدی اصل
گرافیک: امین صفایی زاده / ویرایش: محمد جواد عظیمی
برگردان متن: داود داودی، محسن فرضی
خوشنویسی روی جلد: امید ساکی فرد / کروکی نقاشی ها: فاطمه دلفان
نوبت چاپ: بهار ۱۳۹۵
شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
ناشر: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان
اجرا: کانون تبلیغاتی فراز

امروزی، همه گواه بر استمرار زندگی چند هزار ساله لرستان دارند.

نیاکان این قوم با دستیابی به تجربه های گرانسنگ و گذار از دوره های سخت و پرمشقت زندگی توانستند آثار ارزشمندی بر جای بگذارند. از جمله این آثار می توان به مفرغ های لرستان، پل های تاریخی کشکان، طاق پیل (طاق پیل اشکسه)، معمولان، گاو میشان، گرداب سنگی، قلعه فلک الافلاک، مسجد جامع بروجرود و ده ها اثر دیگر اشاره نمود.

حوادث رفته بر این آثار در هر دوره تغییراتی را ایجاد نموده، اکنون نیز ادامه روند اجتناب ناپذیر تحولات از یک سو و جاذبه های آن از سوی دیگر هر روز سریعتر از گذشته همه چیز را دگرگون می کند. خانه ها، کوچه ها، بازار، مشاغل، محلات، شهر و شهرها همه متاثر از تغییر می شوند. در چنین شرایطی حفظ و احیای بافت قدیم شهر و سازگار کردن آن با الزامات زندگی جدید کاری دشوار است. آسان است انجام این مهم نیاز به دانش، آگاهی و تردد جمعی متولیان امر و مردم شهر دارد تا بتوان حدائق نشانه هایی از هویت فرهنگی و تاریخی پیشین را پاسداری و از آن به خوبی بهره برد و به آیندگان سپرد.

با این نگاه، کتابچه پیش روی شما مربوط به معرفی سه خانه قدیمی در یکی از محلات بافت تاریخی شهر خرم آباد به نام محله باباطاهر

یادداشت

معماری ایرانی و زیبایی سی آ، یکی از ویژگی های شکوهمند هویت فرهنگی و تاریخی ما ایرانیان بشمار می آید. ساکنین قدیم این سرزمین در درازنای هزاره ها و قرن ها با الهام از طبیعت بهره جستن خردمندانه از آن آثاری پدید آورده اند که هنوز اهمیت و شکوه خود را از دست نداده اند. در این میان سرزمین باستانی لرستان به لحاظ شرایط اقلیمی مناسب از دیرباز تاکنون شاهد سکونت انسان بوده است، براساس شواهد باستان شناسی پیشینه این سکونت به حدود ۴۰-۲۸ هزار سال پیش می رسد.

از آثار بدست آمده غار کنجی، یافته (خرم آباد) و پناهگاه صخره ای هومیان و میرملاس (کوهدشت)، اشکفت قمری (خرم آباد) تا دستکندهای معماری صخره ای کوگان (چمشک) و پراکندگی تپه ها و محوطه ها باستانی و تاریخی در میان دشت ها، حاشیه رودخانه های کشکان و سیمره، دامنه های کوهستان و بقایای به یادگار مانده در شهرهای

(دربوطار) است که در سال های اخیر توسط اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان، فهرست آثار ملی کشور ثبت، خریداری و مرمت گردیده است.

برای این رفی ابتدا با نگاه مردم شناسی یادی از همسایه ها کرده ایم تا گوشه هایی از خاطره های ساکنین این خانه ها در فضاهاى معماری آن یادآوری کنیم. موضوعاتی کوتاه و استفاده از عکس، نقشه و کرکس به بررسی های معماری هر خانه و همچنین محدوده بوطار، در بابا طاهر پرداخته ایم.

اکنون هر یک از این خانه ها دارای کاربری های متفاوتی می باشد. مهم ترین آنها موزه صنایع دستی و هنرهای سنتی در خانه قاضی (آخوندان) که به اختصار به آن اشاره نموده ایم و دو دیگر، خانه چاغوروند به کارگاه صنایع دستی و خانه کشفی به بنیاد ایران شناسی واحد لرستان تبدیل شده است.

امید آنکه بتوانیم در آینده ای نه چندان دور پیش از آن که اندک بازمانده خانه های بافت قدیم، یکی پس از دیگری فرو ریزند و یا دستخوش تغییر و تخریب شوند، برای مستندنگاری و انتشار مجموعه کاملی از آنها به ویژه شهرهای بروجرد و خرم آباد چاره ای بیاندیشیم تا آن گاه ضرورت حفاظت تعدادی از آنها و احیای بافت قدیم در گستره زندگی امروز با کاربری های گوناگون بیش از پیش احساب شود.

دوستان عزیزى همچون همسایه ها در تهیه این کتابچه نگارنده را یاری داده اند؛ دکتر غلامرضا سلیمانی مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان، دکتر مهدی بهاروند معاون گردشگری زمینه انتشار را فراهم نمودند، مهندس محمد محمدی اصل (متن خانه ها و باز ترسیم نقشه ها)، مهندس امین صفایی زاده (صفحه آرایی و امور اجرایی)، هنرمند خوشنویس امید ساکی فرد (خط رو جلد)، استاد اصغر رحیمی فر (طرح روی جلد)، دکتر محمد جواد عظیمی (ویرایش)، مهندس محسن فرضی و دکتر داود داودی (برگردان متن)، مهندس فاطمه دلفان (نقاشی، کروکی ها و نقشه های سه بعدی) و سرانجام مهندس رضا اصولی (کانون تبلیغاتی فراز) آن را به چاپ رساندند.

سپاس ویژه و بیله صمیمانه از همگی آنها سپاسگزارم.

علیرضا فرزین

خرم آباد/ اسفند ۹۴